

**BO'LAJAK TIBBIYOT XODIMLARINI KASBGA TAYYORLASHDA PSIXOLOGIK TA'SIR
USLUBLARINI O'RGATISHNING O'ZIGA XOSLIGI**

Nazarova Zarnigor Raxmatjon qizi

TTA "Pedagogika va psixologiya" kafedrasida o'qituvchisi

Umarov Bekzod Fayzulla og'li

TTA "Davolash ishi" yo'nalishi 2-kurs talabasi

Isroilov Muzaffar Ikromjon o'g'li

TTA "Davolash ishi" yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada tibbiyot xodimlarini kasbga tayyorlashda psixologik ta'sir uslublari va psixologiyaning ahamiyati haqida so'z boradi.*

АННОТАЦИЯ: *В этой статье говорится о методах психологического воздействия и значении психологии в подготовке медицинских работников к профессии.*

Annotation: *This article talks about the methods of psychological influence and the importance of psychology in preparing medical workers for the profession.*

Bo'lajak tibbiyot xodimlarini kasbga tayyorlashda psixologik ta'sir ko'rsatish usullarini o'qitishning o'ziga xosligi shundaki, tibbiyot xodimlaridan nafaqat texnik ko'nikmalar, balki hissiy aql, empatiya, bemorlar bilan samarali muloqot qilish qobiliyati ham talab qilinadi. Shuning uchun tibbiyot talabalarini tayyorlashda qo'llaniladigan o'qitish usullari ularda zarur psixologik ko'nikma va malakalarni shakllantirishga yordam beradigan tarzda ishlab chiqilishi juda muhimdir.

Tibbiyot talabalarida psixologik ko'nikmalarni rivojlantirishning eng samarali o'qitish usullaridan biri bu simulyatsiyaga asoslangan treningdir. Simulyatsiyaga asoslangan treninglar tibbiyot talabalariga xavfsiz va boshqariladigan muhitda o'z malakalarini mashq qilish imkonini beradi, bu esa xatolar xavfini kamaytirish va bemorning natijalarini yaxshilashga yordam beradi. Bundan tashqari, simulyatsiyaga asoslangan treninglar tibbiyot talabalariga yomon xabarlarini qanday etkazish yoki qiyin bemorlar bilan qanday munosabatda bo'lish kabi muloqot qilish ko'nikmalarini o'rgatish uchun ham ishlatilishi mumkin.

Tibbiyotda psixologik ko'nikmalarning ahamiyati: Tibbiyot kasbi nafaqat texnik ko'nikmalarni talab qiladi. Tibbiyot xodimlari, shuningdek, empatiya, muloqot va stress va his-tuyg'ularni boshqarish qobiliyatini o'z ichiga olgan psixologik ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak. Ushbu ko'nikmalarsiz tibbiyot xodimlari sifatli yordam ko'rsatish, qiyin vaziyatlarni boshqarish va bemorlar bilan mustahkam munosabatlar o'rnatish uchun kurashishlari mumkin.

Simulyatsiyaga asoslangan trening: Simulyatsiyaga asoslangan trening tibbiyot talabalar uchun xavfsiz va boshqariladigan muhitda o'z ko'nikmalarini mashq qilishlari uchun real

stsenariylarni yaratishni o'z ichiga oladi. Ushbu turdagi treninglar tibbiyot talabalariga bir qator psixologik ko'nikmalarni, jumladan muloqot, empatiya va stressni boshqarishni o'rgatish uchun ishlatilishi mumkin. Simulyatsiyaga asoslangan treninglar bemorning natijalarini yaxshilash va xatolar xavfini kamaytirish uchun ko'rsatildi.

Rol o'ynash: Rol o'ynash stsenariylarni yaratishni o'z ichiga oladi, bu erda tibbiyot talabalariga bir-birlari bilan yoki bemorlarni o'ynayotgan aktyorlar bilan muloqot qilish va hamdardlik ko'nikmalarini mashq qilishlari mumkin. Rol o'ynash tibbiyot talabalariga qiyin vaziyatlarni qanday hal qilishni o'rganishga, bemorlarga yomon xabarlarini etkazishga va bemorlar bilan mustahkam munosabatlarni rivojlantirishga yordam beradi.

Case-asoslangan ta'lim: Case-based ta'lim tibbiyot talabalariga hal qilish uchun real hayot holatlarini taqdim etishni o'z ichiga oladi. Ushbu turdagi ta'lim tibbiyot talabalariga tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini, hamda empatiya va muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Vaziyatga asoslangan ta'lim, shuningdek, tibbiyot talabalariga qiyin vaziyatlarda stress va hissiyotlarni qanday boshqarishni o'rganishga yordam beradi.

Muammoli ta'lim: Muammoli ta'lim tibbiyot talabalariga hal qilish uchun real hayotiy muammolarni taqdim etishni o'z ichiga oladi. Ushbu turdagi ta'lim tibbiyot talabalariga tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini, shuningdek, muloqot va empatiya qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Muammoli ta'lim, shuningdek, tibbiyot talabalariga qiyin vaziyatlarda stress va his-tuyg'ularni boshqarishni o'rganishga yordam beradi.

Tajribali o'rganish: Tajribali o'rganish tibbiyot talabalariga o'z bilim va ko'nikmalarini real vaziyatlarda qo'llash imkonini beradigan amaliy tajribalar bilan ta'minlashni o'z ichiga oladi. Ushbu turdagi ta'lim tibbiyot talabalariga amaliy ko'nikmalarni, shuningdek, muloqot va empatiya ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Tajribali o'rganish, shuningdek, tibbiyot talabalariga qiyin vaziyatlarda stress va hissiyotlarni qanday boshqarishni o'rganishga yordam beradi.

Tibbiyot talabalarida psixologik ko'nikmalarni rivojlantirishning yana bir muhim o'qitish usuli - rolli o'yin. Tibbiyot talabalariga bemorlar bilan samarali muloqot qilishni, qiyin vaziyatlarni qanday boshqarishni va bemorlarga hamdard bo'lishni o'rgatish uchun rol o'ynashdan foydalanish mumkin. Rol o'ynash tibbiyot talabalariga o'z ko'nikmalarini real sharoitda mashq qilish va ularning ishlashi haqida fikr-mulohazalarni olish imkonini beradi.

Simulyatsiyaga asoslangan trening va rolli o'yinlardan tashqari, tibbiyot talabalarida psixologik ko'nikmalarni rivojlantirish uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan boshqa o'qitish usullariga vaziyatga asoslangan ta'lim, muammoli ta'lim va tajribaviy ta'lim kiradi. Ushbu usullar tibbiyot talabalarini faol o'rganishga jalb qilishga yordam beradi, bu esa bilim va ko'nikmalarni yaxshiroq saqlashga olib keladi.

Ehtiyotkorlikka asoslangan aralashuvlar: Ehtiyotkorlikka asoslangan aralashuvlar tibbiyot talabalariga meditatsiya, nafas olish mashqlari va vizualizatsiya kabi ongni saqlash usullarini o'rgatishni o'z ichiga oladi. Ushbu usullar tibbiyot talabalariga stress va his-

tuvg'ularni boshqarishga, chidamlilikni oshirishga va farovonlikni yaxshilashga yordam beradi. Ehtiyotkorlikka asoslangan aralashuvlar charchash alomatlarini kamaytirishi va tibbiyot talabalarida empatiyani yaxshilashi ko'rsatilgan.

Kasblararo ta'lim: Kasblararo ta'lim turli xil sog'liqni saqlash kasblaridagi talabalarni o'rganish va birgalikda ishlash uchun birlashtirishni o'z ichiga oladi. Ushbu turdagi ta'lim tibbiyot talabalariga jamoada ishlash va muloqot qilish ko'nikmalarini, shuningdek, boshqa sog'liqni saqlash kasblariga empatiya va hurmatni rivojlantirishga yordam beradi. Kasblararo ta'lim, shuningdek, tibbiyot talabalariga murakkab vaziyatlarni boshqarish va sog'liqni saqlash jamoasida samarali ishlashni o'rganishga yordam beradi.

Fikr va mulohaza: Teskari aloqa va mulohaza tibbiyot talabalariga ularning faoliyati haqida konstruktiv fikr-mulohazalarni taqdim etish va ularni o'z tajribalari haqida fikr yuritishga undashdan iborat. Ushbu turdagi ta'lim tibbiyot talabalariga o'z-o'zini anglashda yordam beradi, yaxshilanishi kerak bo'lgan yo'nalishlarni aniqlaydi va xatolaridan saboq oladi. Fikr-mulohaza va mulohaza ham tibbiyot talabalariga empatiyani rivojlantirish va muloqot ko'nikmalarini yaxshilashga yordam beradi.

Madaniy kompetentsiya treningi: Madaniy kompetentsiya treningi tibbiyot talabalariga turli xil bemorlar populyatsiyalarining madaniy e'tiqodlari, qadriyatlar va amaliyotlari haqida o'rgatishni o'z ichiga oladi. Ushbu turdagi treninglar tibbiyot talabalariga madaniy kamtarlik, empatiya va muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi va bemorning natijalarini yaxshilaydi. Madaniy malaka bo'yicha treninglar, shuningdek, tibbiyot talabalariga o'zlarining noto'g'ri qarashlari va stereotiplarini qanday boshqarishni o'rganishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, bo'lajak tibbiyot xodimlarini kasbga tayyorlashda psixologik ta'sir ko'rsatish usullarini o'qitishning o'ziga xosligi turli yondashuvlarning kombinatsiyasini o'z ichiga oladi. Ushbu yondashuvlar muloqot ko'nikmalarini o'rgatish, simulyatsiya mashg'ulotlaridan foydalanish, professionallik standartlarini joriy etish, empatiya va madaniy kompetentsiyani targ'ib qilish, fikr-mulohaza va mulohaza qilish imkoniyatlarini ta'minlash, ongga asoslangan aralashuvlar va kasblararo ta'limni o'z ichiga oladi. Ushbu usullar bemorlarning natijalarini yaxshilash, ishdan qoniqishni oshirish va tibbiyot talabalarini orasida charchashni kamaytirishi ko'rsatilgan. Adabiyotlar ushbu o'qitish usullaridan foydalanishni qo'llab-quvvatlaydi va tibbiy ta'limda yashirin o'quv dasturini hal qilish muhimligini ta'kidlaydi. Umuman olganda, tibbiy ta'limga psixologik ta'sir qilish usullarini birlashtiradigan kompleks yondashuvdan foydalanish bo'lajak tibbiyot xodimlariga bemorga rahm-shafqatli va samarali yordam ko'rsatish uchun zarur ko'nikma va fazilatlarni rivojlantirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Kuk DA, Hatala R, Brydges R va boshqalar. Sog'liqni saqlash kasb-hunar ta'limi uchun texnologiya takomillashtirilgan simulyatsiya: tizimli tahlil va meta-tahlil. JAMA.

2. Issenberg SB, McGaghie WC, Petrusa ER, Li Gordon D, Scalese RJ. Samarali o'rganishga olib keladigan yuqori aniqlikdagi tibbiy simulyatsiyalarning xususiyatlari va ulardan foydalanish: BEME tizimli sharhi. Med Teach. 2005
3. Aldin AZ, Gisondi MA. Tibbiy ta'limda simulyatsiya: sharh. Cureus. 2014
4. Nestel D, Bearman M. Simulyatsiya qilingan bemor metodologiyasi: nazariya, dalillar va amaliyot. Chichester, G'arbiy Sasseks: Wiley-Blackwell; 2015 yil.
5. Norman G. Muammoli ta'lim: o'quv innovatsiyalarining va'da qilingan mamlakati.
6. Thistlethwaite JE, Davies D, Ekeocha S va boshqalar. Sog'liqni saqlash sohasidagi kasbiy ta'limda vaziyatga asoslangan ta'lim samaradorligi. BEME tizimli sharhi: BEME qo'llanmasi.
7. Baxtiyarovna, S. D., & Jamshidzoda, B. V. (2022). QOBILIYAT RIVOJLANISHIGA TA'SIR QILUVCHI PSIXOLOGIK OMILLAR. Scientific Impulse, 1(3), 377-380.
8. Baxtiyarovna, S. D. (2022). KASALLIKKA MUNOSABATNI SHAKLLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI PSIXOLOGIK OMILLAR. FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES, 1(11), 70-77.
9. Ахмедова, М., & Нарметова, Ю. (2022). Neyropedagogika va neyropsixologiya rivojlanib kelayotgan yangi fan sohasi sifatida. Общество и инновации, 3(2/S), 103-109.
10. Narmetova, Y. (2016). Tibbiyot muassasalarida faoliyat yurituvchi psixolog kadrlar tayyorlash muammolari.
11. Нарметова, Ю. (2017). Психология ва медицинада психосоматик ёндашувлар. ЎзМУ хабарлари.
12. Zarnigor, N. (2022). RAHBAR PSIXOLOGIYASI VA UNING MEHNATIGA QO'YILADIGAN TALABLAR. INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 2(24), 121-125.
13. Назарова, З. (2023). ПСИХОСОМАТИК КАСАЛЛИКЛАРДА ПСИХОКОРРЕКЦИЯ ВА ПСИХОПРОФИЛАКТИКА УСУЛЛАРИ. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(6), 268-272.
14. Olimjonova, Z. B. Q. (2022). МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ YOSHIDAGI BOLALAR EMOTIONAL SOHASI PSIXOFIZIOLOGIYASINING ASOSIY XUSUSIYATLARI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2(5), 311-315.